

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1CdoR/4/2024
Identifikačné číslo spisu:	2319202129
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2319202129.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa (manžela, otca maloletého dieťaťa): J. X., narodený X. E. XXXX, R., R. XXXX/XX, zastúpeného advokátkou JUDr. Luciou Gašpírikovou, Šaľa, Jarmočná 2264/3, proti manželke navrhovateľa (matke maloletého dieťaťa): F. X. E., rodená L., narodená XX. H. XXXX, L., X. F. XXXXX/XX C., zastúpenej Advokátskou kanceláriou LEGALION s. r. o., Senica, Hviezdoslavova 309/1, o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov na čas po rozvode manželstva k maloletému dieťaťu: X. X., narodený XX. H. XXXX, bytom ako otec, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, vedenej na Okresnom súde Galanta pod č. k. 22/P/79/2019 - 2562, o dovolaní matky maloletého dieťaťa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. apríla 2023 sp. zn. 23CoP/107/2022 -2873, takto

rozhodol:

Dovolanie proti výroku I. rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. apríla 2023 sp. zn. 23CoP/107/2022 -2873 (ktorým potvrdil výrok II. rozsudku Okresného súdu Galanta z 30. mája 2022 č. k. 22P/79/2019-2562, ktorým maloletého syna na čas po rozvode zveril do osobnej starostlivosti otca, pričom obaja rodičia sú oprávnení maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok) o d m i e t a.

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 26. apríla 2023 sp. zn. 23CoP/107/2022 - 2873 vo výroku II., ktorým zmenil výrok IV. rozsudku Okresného súdu Galanta z 30. mája 2022 č. k. 22P/79/2019-2562 tak, že matka je počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku oprávnená stretávať sa s maloletým dieťaťom každú prvú a tretiu sobotu v kalendárnom mesiaci od 10:00 hod. do 18:00 hod. s tým, že matka je povinná maloleté dieťa v určenom čase prevziať pred bydliskom otca a v určenom čase maloleté dieťa pred bydliskom otca odovzdať otcovi späť. Otec je povinný maloleté dieťa na styk s matkou riadne pripraviť, z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej aj „súd prvej inštancie“) manželstvo účastníkov konania uzavreté dňa 12. novembra 2011 v Sládkovičove, zapísané v knihe manželstiev Matričného úradu Sládkovičovo, vo zväzku X, ročník 2011, strana 231, pod por. č. 22 rozviedol (výrok I.); maloletého syna na čas po rozvode zveril do osobnej starostlivosti otca, pričom obaja rodičia sú oprávnení maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok (výrok II.); súd matke uložil povinnosť prispievať na výživu

maloletého dieťaťa sumou 500 eur mesačne, kde výživné je splatné vždy do 15. dňa toho - ktorého mesiaca vopred k rukám otca maloletého dieťaťa (výrok III.); matka je oprávnená stretávať sa s maloletým dieťaťom každú prvú sobotu v kalendárnom mesiaci od 10:00 hod. do 18:00 hod. s tým, že matka je povinná maloleté dieťa v určenom čase prevziať pred bydliskom otca a v určenom čase maloleté dieťa pred bydliskom otca odovzdať otcovi späť. Otec je povinný maloleté dieťa na styk s matkou riadne pripraviť (výrok IV.); žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok V.).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) o odvolaní matky maloletého dieťaťa (manželky) rozhodol rozsudkom z 26. apríla 2023 sp. zn. 23CoP/107/2022-2873 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej vo výroku I. a II. potvrdil (výrok I.); rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej vo výroku IV. zmenil tak, že matka je počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku oprávnená stretávať sa s maloletým dieťaťom každú prvú a tretiu sobotu v kalendárnom mesiaci od 10:00 hod. do 18:00 hod. s tým, že matka je povinná maloleté dieťa v určenom čase prevziať pred bydliskom otca a v určenom čase maloleté dieťa pred bydliskom otca odovzdať otcovi späť. Otec je povinný maloleté dieťa na styk s matkou riadne pripraviť (výrok II.); vo zvyšnej časti rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a v zrušenom rozsahu vec vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a nové rozhodnutie (výrok III.).

3. Odvolací súd bez nariadenia pojednávania v časti výroku I. a II. napadnuté rozhodnutie potvrdil ako vecne správne (§ 387 ods. 1, 2 CSP) a vo výroku IV., týkajúceho sa úpravy styku matky s maloletým podľa § 388 CSP zmenil tak, ako je uvedené vyššie. Dospel k záveru, že v prejednávanej veci sú splnené podmienky pre rozvod manželstva a pre vyhovieť takémuto návrhu, svoje rozhodnutie odôvodnil a vysporiadal sa s odvolacími námietkami (bod 67. až bod 75. rozhodnutia). V ďalšom sa zaoberal otázkou zverenia maloletého dieťaťa na čas po rozvode manželstva (body 80. až 93. rozhodnutia), pričom sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými aj právnymi závermi súdu prvej inštancie. Z obsahu spisu mal preukázané, že matka spolu s deťmi opustila spoločnú domácnosť v auguste 2018, po spoločných nezhodách a rozsudkom Okresného súdu Bratislava II z 15. apríla 2021 č. k. 11P/41/2019-2716 súd schválil rodičovskú dohodu, na základe ktorej bol maloletý zverený do osobnej starostlivosti matky, a otca súd zaviazal prispievať na jeho výživu. Uznesením Okresného súdu Bratislava II z 1. decembra 2021 č. k. 27P/172/2021-36, potvrdené uznesením Krajského súdu v Bratislave z 23. marca 2022 sp. zn. 20CoP/25/2022-364, súd vyhovel návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia a zveril maloletého do osobnej starostlivosti otca a matku zaviazal na platenie výživného. Odvolací súd v súvislosti so svojim rozhodnutím poukázal na potrebu splnenia zákonných podmienok uvedených v § 24 ods. 2 a 4 Zákona o rodine, t. j. aby boli rodičia spôsobilí dieťa vychovávať, aby mali o výchovu dieťaťa záujem, aby bolo zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v jeho záujme a aby touto úpravou boli potreby maloletého dieťaťa zabezpečené na požadovanej úrovni. Zároveň uviedol, že pri zmene osobnej starostlivosti volí súd podľa okolností prípadu taký model úpravy styku dieťaťa s druhým rodičom, aký zodpovedá najlepšiemu záujmu dieťaťa. Zdôraznil, že sa posudzuje celý súbor relevantných faktorov, ako vzťahy medzi dieťaťom a rodičmi, záujem rodičov o dieťa, spôsobilosť každého rodiča starať sa o dieťa, súrodenecké väzby, vhodnosť bytových podmienok, schopnosť komunikácie medzi rodičmi a pod. a vzhľadom na vek a rozumovú vyspelosť dieťaťa, berie do úvahy aj názor dieťaťa samotného. Vykonaným dokazovaním súdom prvej inštancie bolo preukázané, že maloletý striedavú osobnú starostlivosť nepreferuje, tiež, že táto forma starostlivosti nie je v najlepšom záujme maloletého a nespĺňa predpoklady vyžadované zákonom. Maloletý je v osobnej starostlivosti otca cca od septembra 2021, pričom pred súdom prvej inštancie bol vypočutý dvakrát (3. júla 2020 a 23. marca 2022), a tiež sa niekoľkokrát vyjadril aj pred kolíznym opatrovníkom. Svoj názor vyjadril tak, že striedavú starostlivosť nechce a chce zostať u otca. Uviedol tiež, že komunikácia medzi rodičmi je nulová. V čase, keď naposledy vypovedal pred súdom mal necelých 16 rokov. Pokiaľ matka poukazuje na správu J. F.Z. G., detského klinického psychológa neštátnej psychologickej ambulancie MEDICENTRUM zo dňa 4. septembra 2019, kde maloletý uviedol, že k matke má vrúcny vzťah, otca odmieta a nemá ho rád, odvolací súd má za to, že ide o vyjadrenie cca dva roky predtým, ako sám vyjadril svoj názor pred súdom prvej inštancie. Zároveň dal do pozornosti, že súd prvej inštancie konštatoval pri výsluchu už 16 - ročného maloletého, že ide o vyspelé a inteligentné maloleté dieťa, ktoré dokáže vyjadriť svoj názor a videl značný posun v jeho správaní a hodnotení situácie v porovnaní s

prvým výsluchom. V súvislosti s odvolacími námietkami odvolací súd poukázal na to, že súd posúdil vzťah maloletého k obom rodičom, kde sa cíti lepšie, ktoré prostredie je pre neho vhodnejšie. Tvrdenia matky, že otec sa riadne nestará o maloletého, kvôli čomu má zdravotné problémy, resp. prostredie, v ktorom maloletý žije je pre neho nevhodné z dôvodu, že požíva alkohol a drogy, preukázané neboli a ani sám maloletý až na incident, ktorý bol popísaný súdom prvej inštancie, uvedené netvrdil. Vzhľadom k jeho veku, má odvolací súd za to, že je dôvodné prihliadať na jeho názor, na vykonané dokazovanie a na strane otca nebolo preukázané, že nie je schopný sa o maloletého postarať, preto súd prvej inštancie správne rozhodol, keď zveril maloletého do osobnej starostlivosti otca, pričom odvolací súd odkazuje na jeho odôvodnenie v bodoch 64. až 68 rozsudku. Na argumentáciu matky ohľadom hry na počítači, kupovanie si maloletého otcom a na ďalšiu argumentáciu odvolací súd neprihliadol, keďže uvedené nevylučuje rovnaké správanie aj v prípade zverenia maloletého matke. Odvolací súd sa pri svojom právnom závere stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie a uviedol, že maloletý bude mať 17 rokov, zverenie maloletého do osobnej starostlivosti otca je vhodnejšou formou, u otca žije od septembra 2021. Dodal, že je vhodné, aby si matka maloletého našla cestu k synovi, keďže ako bolo preukázané, maloletý trpel najmä vyhrotenými vzťahmi medzi rodičmi, ktoré matka pred maloletým nedokázala eliminovať, cíti pri nej nervozitu, čo do značnej miery ovplyvnilo aj jeho rozhodnutie zostať u otca. Zo strany súdu výchovné opatrenie bolo nariadené a pokiaľ nedošlo aj k nariadeniu znaleckého dokazovania, k tomuto sa jasne vyjadril súd prvej inštancie v bode 76., kde uviedol svoje dôvody. Vzhľadom na to, že maloletý je toho času vo veku, keď bude mať 17 rokov, javí sa odvolaciemu súdu vykonanie takého to dôkazu i s ohľadom na ďalšie skutočnosti, ktoré vzišli z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie ako nie relevantné. Ďalšie argumenty matky týkajúce sa rozvodu a zverenia maloletého do osobnej starostlivosti otca odvolací súd nepovažoval za rozhodné. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti výroku týkajúceho sa výživného zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie, nakoľko z neho nie je možné vyvodit' akým spôsobom vyhodnotil pomery matky a otca vo vzťahu k súdom určenému výživnému a napokon i vo vzťahu k poslednému rozhodnutiu o úprave práv a povinností k maloletému. Poukázal na to, že súd nepostupoval správne pri zisťovaní životnej úrovne manželov, ani nevyhodnotil ich rozdielnosť, pričom obaja rodičia majú rovnakú povinnosť vyživovať svoje nezaopatrené dieťa a skutočnosť, že jeden z rodičov dosahuje vyššie príjmy bez ďalšieho nezbavuje druhého (rovnako výživou povinného rodiča) vyživovať svoje dieťa. Obaja rodičia sú pritom povinní počínať si tak, aby svojimi príjmami dokázali pokryť všetky odôvodnené potreby maloletého. Pokiaľ matka namietala úpravu styku s maloletým dieťaťom súdom prvého stupňa, odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie síce vykonal dostatočné dokazovanie, nesprávne však jednotlivé dôkazy vyhodnotil, v dôsledku čoho vec nesprávne posúdil. Jeho rozhodnutie preto zmenil tak, ako je uvedené vyššie. V tejto súvislosti poukázal na Dohovor o právach dieťaťa (oznámený pod č. 104/1991 Zb.), konkrétne čl. 3, čl. 9 ods. 3, čl. 18 ods. 1, čl. 7 ods. 1, z ktorého vyplýva, že je nepochybne v záujme dieťaťa, aby udržovalo rodinné zväzky s odlúčeným rodičom a preto pokiaľ súd v konaní zistí, že medzi dieťaťom a takýmto rodičom sú dobré citové väzby, mal by (ak aj nie je možné zabezpečiť rovnocenný styk) dostatočne širokou úpravou styku vytvoriť adekvátny priestor jednak na utužovanie a prehĺbovanie ich vzťahu a súčasne i na uplatňovanie výchovného pôsobenia rodiča na svoje dieťa a prehĺbovanie pocitu jeho spolupatričnosti s dieťaťom. Kontakt rodiča s jeho maloletým dieťaťom je takým významným činiteľom ovplyvňujúcim zdravý vývoj dieťaťa, že je potrebné, aby mu ustúpili niektoré iné záujmy, prípadne oprávnenia dotknutých osôb. Súdom striktné upravený styk maloletého s matkou, preto podľa uvedených hľadísk nedostatočne rešpektuje záujem dieťaťa, ktorý musí byť najdôležitejším hľadiskom najmä ak rodičia žijú v rôznych miestach bydliska (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/53/2021). Vzhľadom na uvedené preto rozsah styku matky s maloletým nepovažoval za upravený dostatočne, neumožňujúci stráviť matke so svojím dieťaťom čas potrebný na rozvíjanie svojich vzťahov.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie matka (ďalej len „dovolateľka“), a to vo výroku I. v časti, týkajúcej sa výroku II. súdu prvej inštancie (výrok o zverení maloletého do osobnej starostlivosti otca) a vo výroku II. (ktorým zmenil výrok týkajúci sa práva na styk matky k maloletému dieťaťu), ktorého prípustnosť odvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

5. Dovolateľka s poukazom na § 420 písm. f) CSP namietala, že sudy pri svojom právnom závere zverenia maloletého do osobnej starostlivosti otca nevykonali dôležitý dôkaz, a to znalecký posudok z

oblasti psychológie, čím by mal dostatočne preukázané posúdenie citových väzieb maloletého vo vzťahu k obom rodičom. Nevykonaním tohto dôkazu súdy nedostatočne zistili všetky skutočnosti, potrebné na rozhodnutie o striedavej starostlivosti a o výlučnej osobnej starostlivosti, svoj právny záver náležite neodôvodnili a nesprávne vo veci rozhodli. Dovolateľka v ďalšom namietala, že odvolací súd svoje rozhodnutie v časti úpravy styku matky s maloletým dieťaťom nezdôvodnil, i keď bolo o trochu priaznivejšie ako prvostupňové rozhodnutie. V súvislosti s vadou § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka následne namietala nesprávne právne posúdenie v otázke, „ako mali súdy nižších stupňov postupovať pri správnej aplikácii § 24 ods. 5 ZOR?“ V tejto súvislosti uviedla, že súdy nesprávne interpretovali predmetné ustanovenie a rovnako nesprávne posúdili styk maloletého s matkou v rozpore s Dohovorom o právach dieťaťa.

6. K dovolaniu sa vyjadril otec, ktorý ho navrhol ako nedôvodné zamietnuť.

7. V danom prípade je dovolanie podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Konanie v tejto veci je od 1. júla 2016 upravené v CMP. Podľa § 2 ods. 1 CSP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd na konanie o dovolaní matky maloletého aplikoval ustanovenia CSP.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal účastník konania v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je čiastočne dôvodné a to v časti výroku II. odvolacieho súdu.

9. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

10. Z obsahu dovolania (§ 124 CSP) je zrejmé, že dovolateľka namietala v súvislosti s vadou § 420 písm. f) CSP okrem nedostatočného dokazovania, hodnotenia dôkazov a nedostatočného odôvodnenia, aj nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým došlo k jej porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. V zmysle § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa a účinne námitkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

11.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že

sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 8Cdo/56/2017).

11.3. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

11. 4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka okrem iného namietala, že odvolací súd v časti úpravy styku matky s maloletým dieťaťom svoje zmeňujúce rozhodnutie nezdôvodnil, i keď bolo o trochu priaznivejšie.

13. Podľa § 383 CSP odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

14. Podľa § 384 ods. 1 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

15. Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

16. Odvolací súd je ako riadny opravný súd súčasne aj skutkovým súdom. Úvahy dovolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené. Odvolací súd je totiž v zásade viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. Iba v prípade, ak má pochybnosti o jeho správnosti, má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, a to vtedy, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tým, že opakoval dôkazy vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovania zásady priamosti a ústnosti civilného konania. V odvolacom konaní je ale dôležitá aj iná stránka priamosti, nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je teda zásada priamosti oproti súdu prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu. Z uvedeného vyplýva, že predpokladom zmeny rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolacím súdom, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam je, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci (sp. zn. 5Cdo/131/2009). Z rozhodnutia sp. zn. 2MCdo/8/2024 vyplýva, že je neprípustné, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa. Na to, aby ich mohol inak zhodnotiť, ich musí v odvolacom konaní opäť vykonať. Ak by sa odvolací súd odchýlil od

skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie bez toho, aby rešpektoval povinnosť opakovania alebo doplnenia dokazovania, zasiahol by do ústavne zaručeného práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, do obsahu ktorého patrí aj to, že odvolací súd sa môže odchýliť od skutkového stavu zisteného prvoinštančným súdom len po doplnení alebo opakovaní dokazovania, ktorého výsledky opravnému súdu umožnia vlastné, prípadne aj odlišné hodnotenie dôkazov (por. napríklad rozhodnutia ústavného súdu II. ÚS 387/2010, II. ÚS 506/2013). Z uvedeného vyplýva, že aj pri odlišnom skutkovom posúdení (v dôsledku odlišného posúdenia, resp. vyhodnotenia vykonaných dôkazov), musí odvolací súd nariadiť pojednávanie a dokazovanie zopakovať (§ 384 ods. 1 a § 385 CSP).

17. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie v bode 70. vyplýva, že súd upravil styk maloletého s matkou aj napriek tomu, že maloletý má 16 rokov, podľa názoru súdu potrebuje oboch rodičov a nezistil žiaden dôvod, aby sa s matkou nestretával. Mal zároveň preukázané, že matka má záujem o maloletého a nebolo by v záujme maloletého, ak by prestali komunikovať úplne. Pri rozhodovaní súd vychádzal aj z vyjadrenia maloletého z 23. marca 2022, že k matke nechodí preto, že je lenivý, nechce sa mu ísť mimo komfortnej zóny. Vzhľadom na to považoval za dostatočnú úpravu styku matky s maloletým raz mesačne na niekoľko hodín tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia s tým, že takto bude mať matka aj dieťa priestor na to, aby sa obnovil ich vzťah a ďalej bude na maloletom, či sa budú stretávať aj častejšie. Podľa názoru súdu by bol striktne upravený styk matky s maloletým dieťaťom kontraproduktívny. Odvolací súd v bodoch 114. až 125. svojho rozhodnutia, v súvislosti s rozhodnutím súdu prvej inštancie v časti styku matky s maloletým dieťaťom uviedol, že súd prvej inštancie síce vykonal dostatočné dokazovanie, dôkazy však nesprávne vyhodnotil a dospel k nesprávnemu rozhodnutiu. Vzhľadom na zistené okolnosti považoval preto rozsah styku matky s maloletým za nedostatočný, neumožňujúci matke stráviť so svojím dieťaťom čas potrebný na rozvíjanie ich vzťahov. Vzhľadom na to zmenil styk matky s maloletým dieťaťom i keď nie výraznejšie, s prihliadnutím na to, že matka sama neuviedla spôsob úpravy styku a tiež, že vzhľadom k veku maloletého je potrebné a vhodné, aby si k sebe našli cestu, rovnako ako súd prvej inštancie nezvolil direktívnu formu úpravy častejšie (ako v prípade maloletých detí nižšieho veku), považujúc to za kontraproduktívny. V súvislosti so zmenou rozhodnutia uviedol, že je žiadúce, aby sám maloletý mal záujem tráviť čas aj so svojou matkou, ale k tomu treba postupné kroky, a najmä záujem oboch.

18. Nakoľko odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vec v právnej otázke úpravy styku matky s maloletým dieťaťom odlišne skutkovo posúdil a následne vyvodil vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí právne závery odlišné od záverov súdu prvej inštancie bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie (na ním nariadenom pojednávaní zopakoval, príp. doplnil dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie podľa § 385 ods. 1 a § 384 ods. 1 CSP), a nezaťažil si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov podľa § 191 CSP v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu, ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo dovolateľke realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

19. Pokiaľ k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľka uviedla, že súdy pri svojom právnom závere zverenia maloletého do osobnej starostlivosti otca nevykonali navrhovaný dôkaz, a to znalecký posudok z oblasti psychológie, rozhodnutie v tejto súvislosti nedostatočne odôvodnili a tým porušili jej práva na spravodlivý proces, uvedenú vadu konania v tejto časti rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd nezistil.

20. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu. Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to

viest' nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmatečnosti rozhodnutia (pozri napr. judikáty R 37/1993 a R 125/1999). Rozsah vykonaného dokazovania nie je závislý od vôle sporových strán (účastníkov konania).

21. Po preskúmaní obsahu spisu a odôvodnení rozsudkov súdov nižších inštancií dovolací súd konštatuje, že v postupe odvolacieho súdu v spojitosti s postupom súdu prvej inštancie nezistil žiadne vady, ktoré by boli spôsobilé ukrátiť dovolateľku na jej procesných právach nevykonaním navrhovaného dôkazu. V posudzovanej veci súdy dospeli k zhodnému záveru, že návrh na vykonanie znaleckého posudku ohľadne psychického stavu maloletého je nehospodárny, pričom súd prvej inštancie v bode 76. rozsudku poukázal na to, že maloletý nemohol byť zmanipulovaný, nakoľko ide o 16 - ročného človeka, ktorý vie vyjadriť svoj názor, pričom prihliadol na ďalšie dostatočne vykonané dokazovanie, čo odôvodnil v bodoch týkajúcich sa zverenia maloletého do osobnej starostlivosti otca (viď bod 64. až 68., napr. že pohovor s maloletým bol opätovne vykonaný po vianočných sviatkoch, kedy mal maloletý byť možnosť s matkou, maloletý sa nestťažoval na neprimerané reakcie otca, pričom nemal problém vzhľadom na svoj vek a tiež jeho predchádzajúce vyjadrenia týkajúce sa negatívnych vecí, ich uviesť).

22. Z uvedených dôvodov dovolací súd uzatvára, že dovolanie, v ktorom dovolateľka namieta vadu zmatečnosti vo výroku I. rozhodnutia odvolacieho súdu v časti, týkajúcej sa zverenia maloletého do osobnej starostlivosti otca, je podľa § 420 písm. f) CSP síce prípustné, ale nie je dôvodné.

23. S poukazom na uvedené najvyšší súd dovolanie matky maloletého dieťaťa voči rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku I. v časti, týkajúcej sa výroku II. súdu prvej inštancie (výrok o zverení maloletého do osobnej starostlivosti otca) ako nedôvodný v zmysle § 447 písm. f) CSP odmietol a vo výroku II. (ktorým zmenil výrok týkajúci sa práva na styk matky k maloletému dieťaťu) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP).

24. V novom rozhodnutí rozhodne súd o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.